

O realizaciji družbeno — gospodarskega razvoja SOZD Iskra v prvem četrtletju

Resolucija o ekonomski politiki SFRJ in SR Slovenije je za leto 1983 opredelila kot osnovni cilj zmanjšanje zunanje zadolženosti z močnejšim povečanjem izvoza, predvsem na konvertibilno področje, in redno poravnavanje zapadlih obveznosti do tujine. V zvezi s tem so bili sprejeti tudi nekateri dodatni ukrepi in odloki, ki se nanašajo predvsem na vzpodbujanje izvoza, na urejanje cenovne politike in na restriktivno zmanjševanje vseh oblik porabe. Vendar v prvih treh mesecih tega leta še vedno niso bili znani vsi potrebni elementi, ki bi jasneje opredelili nekatere osnovne pogoje gospodarjenja, tako na področju zunanje trgovine kot na področju cen in tudi niso bili ustvarjeni pogoji, ki bi omogočili vidnejše izboljšanje v osnovnih gospodarskih tokovih glede na leto 1982. Za prvo tromesečje tega leta so tako še vedno značilna močna tržna neskladja, visoka stopnja inflacije, slaba preskrbljenost gospodarstva z energijo, surovinami in z repromaterialom ter previsoka skupna in splošna poraba.

V teh razmerah jugoslovansko gospodarstvo ni doseglo uspehov, ki bi prispevali k uresničevanju resolucijskih določil. Proizvodnja je bila v zastoju in za izpolnjevanje izvoza je bilo premalo ustreznih blagovnih fondov in hkrati tudi še vedno premalo dohodkovnih vzpodbud. Pri tem so bili v slovenskem gospodarstvu doseženi nekoliko boljši rezultati kot na ravni celotne Jugoslavije in to predvsem na področju indu-

strijske proizvodnje, ki je v Sloveniji glede na lanski prvi kvartal dosegla 2,0% povečanj, medtem ko je na jugoslovanski ravni dosegla enak obseg kot v lanskem istem obdobju. Izvoz na konvertibilno področje se je v Sloveniji povečal za 12%, na ravni Jugoslavije pa kar za 27%, kar pa je predvsem posledica povečanega izvoza ladij v tem obdobju.

Slovenska elektroindustrija je dose-

gla pri proizvodnji porast v višini 3,5% glede na prvi kvartal lani, kar je nadpovečanjem celotne slovenske industrije. Iskrin porast, izračunan po isti metodologiji, pa je znašal med 8-10%, kar pomeni izjemen prispevek Iskre k izkaznemu porastu slovenske elektroindustrije.

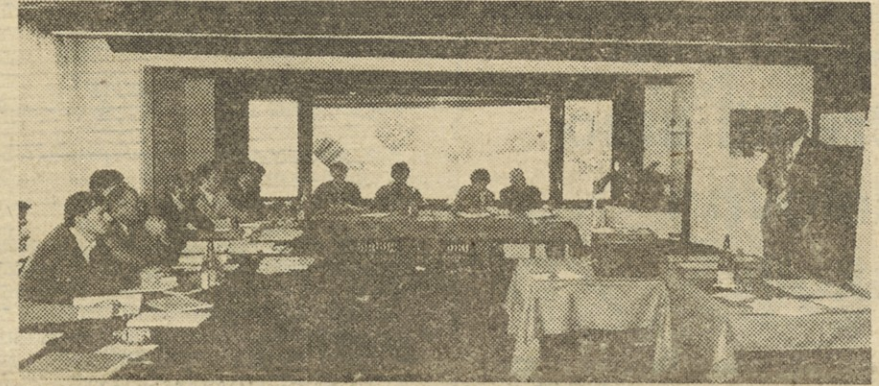
Dokaj ugodna rast proizvodnje je v SOZD Iskra omogočila tudi sicer relativno dobre rezultate, ki predstavljajo zadovoljiv začetek letošnjega leta, saj izkazujejo ugodne poraste glede na lansko isto obdobje in pri večini pokazateljev tudi ustrezajo dinamiki, ki je bila načrtovana z Letnim programom SOZD Iskra za leto 1983. Izjema je izpad izvoza, ki predstavlja bistveni generator naše proizvodnje tako glede plasmaja izdelkov kot glede oskrbe z repromateriali. V prvem trimesečju letošnjega leta so bili doseženi ugodnejši rezultati pri konvertibilnem izvozu, ki je dosegel

(Nadaljevanje na 3. strani)

Prva Iskrina razvojno-raziskovalna šola

Prve šole o RR dejavnosti se udeležuje 18 slušateljev, ki jim v štirih programskih sklopih predava kar 26 predavateljev. Zcela se je 11. t.m. in bo trajala 1 mesec.

Ni slučaj, da smo prav v razvojno-raziskovalni dejavnosti najbolj čutili potrebo (poleg ZT šole) za to šolo. Prav kot velja za zunanjo trgovino, tudi mi

Pomočnik predsednika KPO SOZD Iskra Miloš Kobe govori

čutimo, da je znanje razvojno-raziskovalnih delavcev nujno potrebno ažurirati. Zato smo sklenili, da jo bomo organizirali na podoben način, kot je or-

ganizirana ZT šola, le da naša šola traja le en mesec.

Z njo naj bi dopolnili in zapolnili vrzeli, ki jih pušča klasično izobraževalni sistem; tu mislim predvsem na znanja, ki zadevajo področje organizacije in vodenja inovacijskih procesov, optimalnega izbiranja in vrednotenja inovacijskih projektov, znanja o načinih formiranja inovacijskih strategij OZD in podobno. Ta področja obravnava prvi tematski sklop.

V drugem tematskem sklopu slušatelje seznanjamo s sistemom informacij in dokumentacije — kot npr. patentna informatika, sistemi strokovne literature in načini koriščenja informacij za potrebe razvojno-raziskovalne dejavnosti.

Tretji tematski sklop je posvečen sodobnim računalniškim metodam raziskav in razvoja (CAD), ki danes predstavlja osnovo za bistveno večjo učinkovitost pri razvoju najrazličnejših sistemov in podsistemov iz elektronike in njej sorodnih panog.

Končno, v četrtem sklopu pa bo pozornost posvečena uporabi mikroelektronike in integralnih vezij v izdelkih in sistemih iz proizvodnih programov Iskre. Je poudaril Miloš Kobe, ki je hkrati tudi vodja prve tematske skupine.

In komu je šola namenjena? Predvsem tistim razvojno-raziskovalnim kadrom, ki že vodijo razvojne naloge manjšega ali večjega obsega in ki morajo organizirati ustrezno teamsko delo na ustreznih organizacijskih projektih, oz. tistim, delavcem, na katere delovne organizacije računajo v tem smislu, da bodo postopoma prevzemali odgovornejše delo na razvojno-raziskovalnem področju.

Prva razvojno-raziskovalna šola je seveda v nekem smislu poskusna, saj bodo v njej tako predavatelji kot tudi slušatelji optimirali izmenjavo izkušenj, ki jih naši razvojno-raziskovalni delavci nedvomno imajo. V okviru programa je predvidena tudi seminarska naloga na primerih iz lastne prakse slušateljev. Namen šole je, da bi skozi nekaj ciklusov te šole šli vsi tisti mlajši RR delavci, ki bodo v naslednjih letih predstavljali vodstvene stebre razvojno-raziskovalne dejavnosti.

Ta dejavnost bo namreč v naslednjih letih še bolj zahtevna in kompleksna kot je danes in bo zato zahtevala vse več znanj. Mak

Štafeta mladosti v Iskri v Idriji

Med več deset tisoč kilometrov dolgo potjo po Jugoslaviji je štafeta mladosti letos — in sicer 12. maja — vnovič šla iz organizacije Tovarna za montažo elektromotorjev v Spodnji Idriji. Prvič so jo mladi in delovni ljudje tega kolektiva pozdravili pred dvema letoma. Tako kot takrat so prizadevni mladinci tudi tokrat pripravili kratak, a prirčen sprejem štafeti mladosti — simbolu bratstva, enotnosti, miru in ljubezni do tovarniškega Tita.

Delavci TOZD Montaža so štafeto mladih sprejeli in pozdravili pri vhodu v tovarno, prvi pa jo je skozi proizvodno linijo ponel elektrotehnik Emil Gantar. V imenu mladine in drugih članov tega kolektiva je pozdravno pismo štafeti mladosti prebrala podpredsednica

osnovne organizacije ZSMS Vesna Kermavner, ki je med drugim dejala, da je za vse delavce idrijske tovarne velika čast in priznanje, da lahko že drugič v svoji sredi pozdravijo štafeto mladosti. Hkrati pa je zanje to tudi velika obveznost, da bodo pri prihodnjem delu še bolj zavzeti in dosledni in, da se bodo v prihodnje še bolj potrudili pri izpolnjevanju nalog, ki jih prednje postavlja celotna naša družba.

Po pozdravnem govoru je delavka Lea Kogej ponesla štafeto palico iz tovarne, od koder je štafeta mladosti nadaljevala pot proti Idriji in drugim krajem. Mlade iz Tovarne za montažo elektromotorjev v Sp. Idriji velja ob tej priložnosti pohvaliti za trud, ki so ga vložili v pripravo slovesnosti, zaradi katere delo v tovarni ni niti najmanj trpelelo, s čimer so dokazali, da se bodo držali besed, izrečenih med pozdravom štafeti mladosti. D. Balazič

Kitajsko delegacijo s Hu Jaobangom na čelu je v Iskro Telematiko pripeljal predsednik CK ZKS Andrej Marinc.

Razgovori v sejni sobi Telematike. Predsednik KPO SOZD Iskra Boris Lasič je gostu predstavil SOZD Iskra, Bojan Klemenčič delovanje samoupravljanja v Iskri in naši družbi, Marcel Božič pa je spregovoril o sodelovanju Iskre in kitajskih partnerjev. Hu Jaobang ni varčeval z vprašanji: zanimalo ga je, s katerimi kitajskimi podjetji sodeluje Iskra, kakšne so možnosti za uresničevanje skupnih projektov in načrtov, kot tudi kaj vse Iskra proizvaja, kako je organizirana in na kakšen način deluje sistem samoupravljanja. Na vsako vprašanje je kitajski gost dobil dovolj izčrpen odgovor. Vsi skupaj so si ogledali tudi film o Iskri.

Generalni sekretar KP Kitajske Hu Jaobang v Iskri Telematiki

Generalni sekretar KP LR Kitajske Hu Jaobang, ki je bil v Jugoslaviji na povabilo predsedstva CK ZKJ, je prejšnji teden obiskal Slovenijo. Predsednik centralnega komiteja ZK Slovenije Andrej Marinc ga je skupaj z ostalimi visokimi kitajskimi gosti in predstavniki jugoslovanskega in slovenskega družbenopolitičnega življenja pripeljal tudi na delovni obisk v Iskro Telematiko. Tu so ga sprejeli predstavniki SOZD Iskra in DO Iskra Telematika, pozdravit pa so ga prišli tudi družbenopolitični delavci občine Kranj.

Hu Jaobang je v daljšem razgovoru z Iskrinimi vodilnimi delavci zastavljajal podrobna vprašanja o dosedanjih odnosih Iskre s kitajskimi delovnimi organizacijami. V spominsko knjigo Telematike je zapisal, da pozdravlja nadaljnje poglobljanje gospodarskih odnosov med Iskro in Kitajsko, potem pa si je z velikim zanimanjem ogledal proizvodno telekomunikacij.

Obisk generalnega sekretarja kitajske komunistične partije vsekakor velja zabeležiti med izjemne dogodke v življenju Iskre. Pomeni pa tudi precejšen obet v poglobljanju gospodarskih odnosov. Iskra je prve pomembnejše stike s kitajskimi partnerji navezala ob obisku predsednika Tita na Kitajskem leta 1977.

Takrat so bile formirane mešane jugoslovansko-kitajske komisije za industrijsko — blagovno in znanstveno-kulturno sodelovanje.

Iskra se je tvorno vključila v vrsto delegacij, ki so na jugoslovanski ravni obiskale Kitajsko. Tako je prišlo tudi do pobud za uresničevanje obojestranskega interesa — sodelovanja na področju PTT, strojegradnje in elektronske industrije.

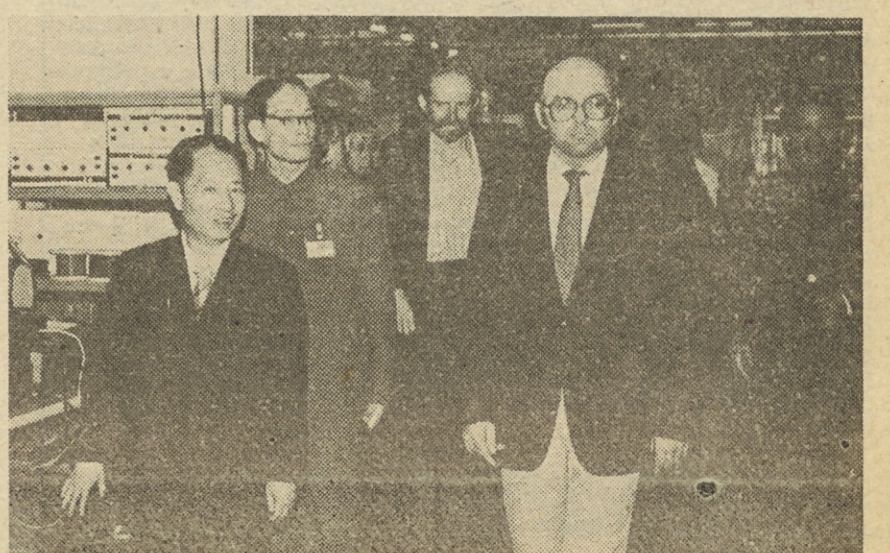
Leta 1979 je prišlo do prvih resnejših pogovorov s kitajskim ministrstvom za strojegradnjo, na podlagi teh pa je prišlo do konkretnih rezultatov s podpisom pogodbe za varjenje in programske naprave. Pokazalo se je, da predvsem tesna povezava z ministrstvom daje dobro osnovo za realizacijo dolgoročnih poslovno-tehničnih povezav.

Na sorazmerno ugoden razvoj sodelovanja s Kitajsko je imelo pozitiven vpliv tudi pobratenje mesta Chengdu z Ljubljano. Dosljedno sklenjene pogodbe (varilne naprave, pasivni elektronski elementi, sesalniki) so podpisane s tovarnam iz province Sichuan.

V zadnjem času ima Iskra v obdelavi vrsto projektov tudi s kitajskim ministrstvom za elektroniko. Pogodbeno je realiziran projekt tehnologije za multilayer kondenzator.

Iskra se je na Kitajskem predstavljala tudi na jugoslovanskih in samostojnih razstavah (Peking 1981). V letošnjem maju se Iskra predstavlja v Kantonu in sicer s svojo avtomatizacijo prometa.

(Nadaljevanje na 3. strani)

Ogled proizvodnje avtomatskih telefonskih central in telefonskih elementov in aparatov. Hu Jaobangu je podrobno pojasnjeval glavni direktor Telematike Bojan Klemenčič.

O realizaciji družbeno — gospodarskega razvoja SOZD Iskra v prvem četrtletju

(Nadaljevanje s 1. strani)

hitrejšo rast kot celoten izvoz, zaostajal pa je izvoz na klirinško področje. Zato tečejo v Iskri intenzivne akcije za pospeševanje izvozne dejavnosti, ki bo v letu 1983 terjala izjemno angažiranost vseh zaposlenih.

Po posameznih dejavnostih so bili v prvem kvartalu letošnjega leta doseženi naslednji rezultati:

Celotni prihodek se je od lanskega istega obdobja povečal za 47,5% in je dosegel vrednost 16,2 mrd din. Struktura prihodkov se je spremenila v korist prihodkov doseženih s prodajo na tujem trgu, ki v letošnjih treh mesecih predstavlja 24,2% celotnega prihodka (lani 18,6%), kar je v precejšnji meri posledica gibanja tečajja dinarja. Ponovno je izkazan nekoliko višji porast pri materialnih stroških, ki so porasli za 48,6%, iz česar izhaja nekoliko nižji porast dohodka. Ta je porasel za 42,7% in je dosegel vrednost 15,2 mrd.

V delitvi dohodka so se razmerja spremenila glede na to, da del dohodka za SIS ni raste več s tolikšno intenzivnostjo kot v preteklih obdobjih, medtem ko rast splošne porabe ne kaže nikakršnega zmanjšanja. Osnovni razlog je v tem, da je rast sredstev za SIS pretežno vezana na rast sredstev za bruto osebne dohodek, medtem ko je osnova za izračun sredstev splošne porabe dohodek. Tako je zaradi manjše rasti osebnih dohodkov tudi skupna poraba potisnjena v racionalnejše okvirje in je za 29,4% porasla, medtem ko je splošna zabeležila porast v višini 51,0%.

V delitvi dohodka pa so še močnejše kot splošna in skupna poraba porastle razne pogodbenne obveznosti — za 82,6%, del dohodka za druga plačila — za 81,7% in obresti za kredite v višini 74,4%, ki so znašale ob zaključku kvartala že 691,6 mio din. Skupno so vse obveznosti iz dohodka dosegle 2,0 mrd din, oziroma 38% ustvarjenega dohodka, za čisti dohodek pa je ostalo 3,2 mrd oziroma 62% dohodka, za čisti dohodek pa je ostalo 3,2 mrd oziroma 62% dohodka. Doseženo razmerje pomeni poslabšanje glede na delitev v prvem kvartalu lani, ko je za čisti dohodek ostalo 68% ustvarjenega dohodka. Glede na lanski kvartal je čisti dohodek porasel za 30,4%.

V delitvi čistega dohodka so se dokaj ugodno povečala sredstva poslovnega in rezervnega sklada, ki skupno z amortizacijo nad predpisano stopnjo sestavljata akumulacijo. Ta je dosegla 919,4 mio din in je za 32,0% višja kot ob lanskem četrtletnem obračunu, kar pomeni ugoden dosežek, saj je njen porast presegal porast čistega dohodka. Akumulacija skupno z amortizacijo po predpisani stopnji ali bruto akumulacija pa je dosegla 1,5 mrd din in je višja za (38,4%). Pomembna razlika med letošnjim in lanskim kvartalnim obračunom je v tem, da so letošnje izgube v SOZD Iskra znašale le 12% lanskih.

Celotna letošnja izguba je dosegla 16.927.000 din in izhaja v celoti iz poslovanja treh TOZD v okviru DO Elektrotrazve (TOZD Usmerjene zveze, TOZD Antene in navigacije ter TOZD Servis poslovnih stavb). Zaskrbljujoče pa je to, da se izgube v tej delovni organizaciji pojavljajo že več obračunskih obdobjih zapored in da letošnja izguba pomeni za delovno organizacijo 18% povečanje glede na lansko prvo trimesečje.

Za bruto osebne dohodeke je bilo v tem obdobju razporejeno 2,1 mrd din, kar presega lanski prvi kvartal za 30,2%. Glede na ugoden porast dohodka kot tudi produktivnosti in pri izvoznih dosežkih ter zlasti glede na porast življenjskih stroškov v tem obdobju pomeni to zmerno delitev in kaže na prizadevanja organizacij za usmerjanje rasti osebnih dohodkov skladno z določili letnega dogovora o uresničevanju usmeritve razporejanja dohodka v letu 1983.

Proizvodnja je po stalnih cenah iz leta 1980 dosegla 6,6 mrd din. Porast na lansko prvo trimesečje je znašal 26,4%. Oskrbovanje proizvodnje z ustreznimi repromateriali je bilo mnogo slabše kot v lanskem enakem obdobju, tako iz uvoza, kot s strani domače nabave. Restriktivni ukrepi in uvoznem področju so privedli že do kritičnega pomanjkanja nekaterih repromaterialov, ki jih lahko nabavimo le na zunanem trgu, po drugi strani pa se je domača nabava dvigala v izjemno neugodnih pogojih, tako zaradi nejasnosti, ki vlada glede deviznih participacij, kot zaradi trganja reprodukcijskih verig.

Poprečno število zaposlenih je poraslo za 1,7%. Dinamika zaposlovanja je bila skozi leto 1982 v upadanju, padajoči trend pa je izkazan tudi v prvem trimesečju tega leta. Poprečno je bilo zaposlenih 31.260 delavcev. Produktivnost, merjena z vrednostjo proizvodnje po stalnih cenah na delavca pa je porasla v primerjavi z lanskim prvim kvartalom kar za 24,3%. Poprečni neto OD na delavca se je povečal za 26,4% in je znašal 16.678 din.

Prodaja na domačem trgu je bila uspešna. Predvsem vlada še vedno velika konjunktura široko potrošnega blaga in bi trimesečna realizacija lahko bila tudi večja, če bi ga lahko zagotovili v zadostnih količinah.

Izvoz je potekal v mnogo težjih pogojih kot prodaja doma. V razvitih deželah, ki predstavljajo naše pomembnejše zunanjetrgovinske partnerje, še vedno traja recesija, tako da je bilo stanje glede naročil s strani zunanjih kupcev v prvem trimesečju letošnjega leta še slabše kot v letu 1982. Skupno smo izvozili za 41,96 mio dolarjev, oziroma za 5,1% več kot v lanskem obdobju. Od tega za 30,94 mio dolarjev na konvertibilno področje, kar sicer pomeni 26,4% povečanje glede na lanski prvi kvartal, glede na plansko zadolžitev za letošnje leto pa pomeni zaostajanje v

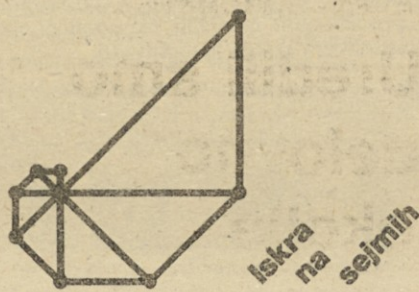
dinamiki. Do večjega izpada tako v primerjavi z letom poprej kot s planirano dinamiko je prišlo pri izvozu na klirinško področje in sicer kot posledica pomanjkanja naših izvoznih izdelkov zaradi težav v proizvodnji.

Uvozili smo za 22,43 mio dolarjev repromateriala, od tega za 19,82 mio dolarjev s konvertibilnega področja. Celotni uvoz je tako porasel za 28,8%, uvoz s konvertibilnega področja pa za 30,8%, vendar plana uvoza, ki je bil naravn na plan proizvodnje za to leto, s to dinamiko ne izpolnjujemo.

Skupne zaloge so v enoletnem razdobju porastle za 36,9%. Močnejši porast je izkazan pri zalogah repromateriala in sicer v višini 48,4%, vendar glede na podražitev materialov izkazani porast ne pomeni njihovega fizičnega povečanja. Zaloge nedovršene proizvodnje so se povečale le za 6,8%, zaloge gotovih izdelkov pa za 35,8%.

Obračun za prvo trimesečje v letu ne more biti povsem merodajen za oceno nadaljnjih gibanj v teku leta. V letošnjih prvih treh mesecih je bilo tudi precej nejasnosti glede osnovnih usmeritev in ukrepov jugoslovanske ekonomske politike, kar je vnašalo v poslovanje precejšnjo negotovost. Kljub temu pa trimesečni podatki v primerjavi z enakim obdobjem lani kažejo dokaj ugodna gibanja. Zato lahko trimesečne rezultate štejejo za zadovoljive in za perspektiven začetek leta 1983, s tem da bo v teku leta potrebno angažirano izpolnjevanje nalog, ki so bile sprejete z letnim programom SOZD Iskra za leto 1983 za realizacijo načrtanega razvoja.

P. E.

NOVI SAD
13. — 22. maja 1983
Kmetijski sejem
Iskra se predstavlja na dveh stojnicah: na zunanem prostoru prikazujemo delovanje ERO in razstavljamo telefonske centrale v kontejnerju, v notranjem pa program Avtomatike.
Projektant: Polona Pogačar
Organizator: Iskra Marketing

KANTON
17.—21. maja 1983
Mednarodna razstava prometa — TSC CHINA '83
Iskra Avtomatika predstavlja naprave za avtomatizacijo cestnega prometa.
Projektant: Drago Novak
Organizacija: Iskra Marketing

MILANO
21. — 26. maja 1983
Mednarodni sejem »INTEL«
Delovni organizaciji ISEZ in Kibernetika, bosta predstavili del svojega proizvodnega programa.
Direktor stojnice: Đino Vlačić
Projektant: Zvone Zupanek
Organizacija: Iskra Marketing

BUENOS AIRES
20. maja — 5. junija 1983
Panameriška razstava transporta in industrije ter panameriški kongres transporta.
Iskra se bo predstavila kot nosilec jugoslovanske ponudbe za avtomatizacijo železnic in telekomunikacij.
Vodja stojnice: Danijel Paskvalič
Organizacija: Iskra Marketing
Zbral: LD

Dopisujte v glasilo

Med svojo dolgo potjo se je štafeta mladosti za trenutek ustavila tudi v Novi Gorici in v Sempetru, kjer ima delovne prostore Iskra Avtoelektrika. Tu jo je pričakalo veliko ljudi, med njimi mnogi Iskraši, saj je prišla štafeta v Sempeter tik po zaključku delovnega časa. Prav v bližini Iskre so jo sprejeli mladi iz te DO in jo ponosno ponesli tik do prireditvenega prostora na trgu Ivana Roba, kjer je bila osrednja prireditev s kulturnim programom. Štafeto palico, simbol bratstva in enotnosti naših narodov in narodnosti ter pripadnosti Titovemu delu je sprejel Dajo Mavec iz tovarne malih zagajalnikov ter jo v spremstvu mladih iz vseh TOZD in DSSS s sedežem v Sempetru predal vrstnikom iz Vozil Gorica.

ISKRA — AVTOMATIKA

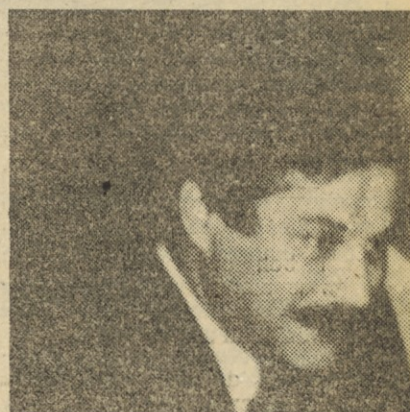
Letošnja dobitnika srebrnega znaka sindikata

Med letošnjimi dobitniki srebrnega znaka sindikata, ki jih na predlog osnovnih organizacij v organizacijah združenega dela podeljuje občinski sindikalni svet, sta tudi Marta Freyer iz TOZD Sistemi in Jože Radošević iz TOZD Sestavni deli, delovne organizacije Avtomatika.

Marta Freyer: V TOZD Sistemi, področje za projektiranje — sektor železnice opravlja dela in naloge projektanta. V Iskri je že od 1969. leta, kjer je bila najprej v Prodajno servisni organizaciji, nato v TOZD Inženiringu, sedaj pa je v eni od TOZD skupnega pomena, v TOZD Sistemih. Njeno delo je bilo vrsto let povezano z osnovno organizacijo sindikata, saj je bila njen predsednik oziroma član izvršnega odbora v omenjenih TOZD. Njena prirojena sposobnost, da nevsiljivo prenese na širši krog sodelavcev voljo: do družbenopolitičnega udejstvovanja, ki je bilo vezano tudi na naloge sindikata je bila njena vsakodnevna spremljevalka delovnega dne. Z nesebičnostjo in širino razumevanja sodelavcev si je priznanje vsekakor zaslužila.

Srebrni znak, ki ga je prejela v sredo, 11. t.m. v prostorih Kluba delegatov v Ljubljani, ji pomeni priznanje in vzpodbudo za vnaprej.

Jože Radošević: 25. aprila je v prostorih Skupščine občine Bežigrad za dolgoletno družbenopolitično delovanje, v katero je v veliki meri vključen tudi sindikat, prejel srebrni znak tudi Jože Radošević, referent za kooperacijo v TOZD Sestavni deli. Dolgoletno delo v Iskri, prišel je že 1955. leta, v Avtomatiko pa 1974. leta, ga je vodilo skozi pestro družbenopolitično delovanje. Naj omenimo samo nekaj nalog, ki jih je poleg rednih delovnih obvez opravljal tako v okviru matične delovne oz. TOZD kot izven nje: bil je predsednik društva orodjarjev, predsednik delavskih svetov TOZD TELA in TOZD Sestavni deli, predsednik delavskega sveta delovne organizacije Avtomatika, aktivno pa se je udeleževal in se še tudi v svoji krajevni skupnosti Brdo. Za svoje delo je med drugim prejel že priznanje red dela s srebrnim vencem.

Srebrni znak sindikata mu pomeni mnogo, saj je to priznanje, kot je sam poudaril, priznanje organizacije, ki dela in izhaja iz delavcev.

Š.D.

Generalni sekretar KP Kitajske Hu Jaobang v Iskri Telematiki

(Nadaljevanje s 1. strani)

Osnovni element Iskrine strategije nastopa na Kitajskem je bil vsa leta v graditvi tehnoloških, razvojnih in poslovnih povezav, ki so odražale enakopravno vlogo kitajske in jugoslovanske strani. Podpisane pogodbe o dosedanjih projektih temeljijo na medsebojni

izmenjavi elementov, polproizvodov in znanja.

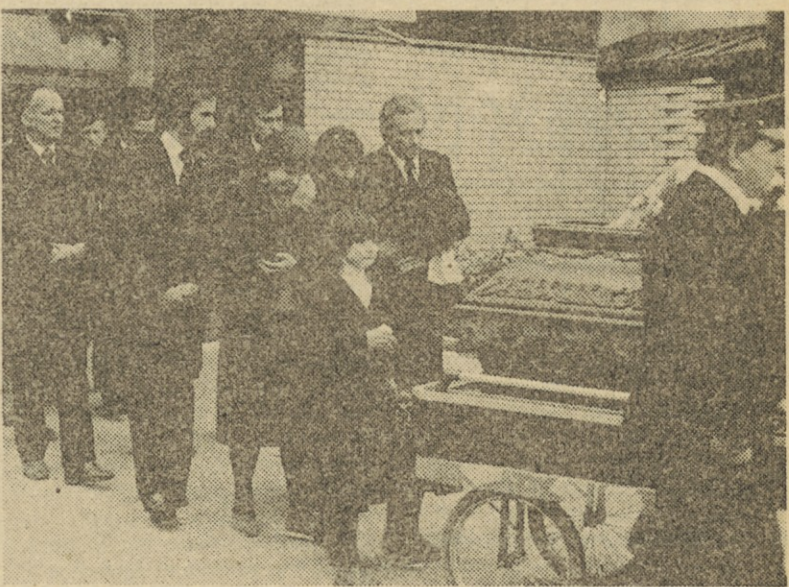
Vsekakor je Iskra za nadaljnje poglobljanje gospodarskih odnosov s Kitajsko, še zlasti, ker ti gotovo prispevajo tudi k utrjevanju prijateljskih vezi med obema državama, med Kitajsko in Jugoslavijo.

Kazimir Mohar

Hu Jaobang je v spominsko knjigo Telematike zapisal, da pozdravlja nadaljnji razvoj gospodarskih odnosov med Iskro in kitajskimi delovnimi organizacijami. Njegov obisk vsekakor pomeni pobudo in obet za krepitev omenjenih odnosov.

POSLOVILI SMO SE OD FRANCA KOTARJA

» Bil si tovariški, zavzet in delaven. Radi smo te imeli in pogrešali te bomo!«, s temi besedami smo se poslovili v četrtek, 12. maja v Škofji Loki od novinarja Franca Kotarja. Ob odprtem grobu nas je vse prevečala ista misel: Ostal boš med nami, v naših mislih in v našem delu.

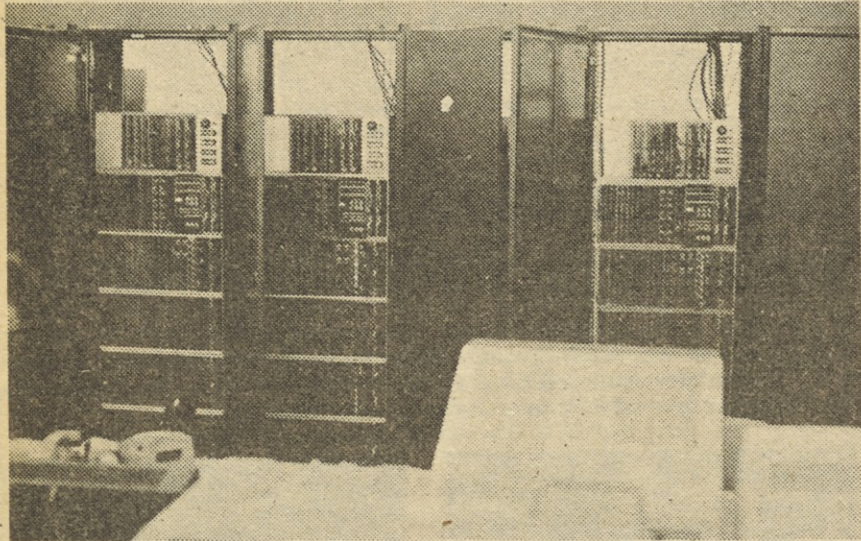
Nova digitalna naročniška centrala iz razvojnih laboratorijev DO Telematika

Na poti od Ljubljane proti Kranju je na levi strani, na robu mesta Kranja, industrijski kompleks, v katerem je tudi del SOZD Iskra, delovna organizacija Telematika. V tej tovarni, ki izdeluje telekomunikacijske naprave od telefonskih aparatov do telefonskih central, že nekaj časa poskusno obratuje prva, povsem doma izdelana digitalna elektronska telefonska centrala.

V skladu z rastjo Iskre na Laborah, kakor se ta kraj imenuje, se je na tej lokaciji planirala nova naročniška telefonska centrala. Naročniška telefonska centrala je centrala, ki povezuje naročnike, v tovarnah, podjetjih, uradih med seboj in, ki je hkrati priključena tudi na javno telefonsko omrežje.

Doslej smo v kranjski Iskri imeli tako centralo v Savski Loki, to je v tovarniških prostorih ob Savi. Na njo so bili priključeni tudi naročniki na Laborah. S selitvijo TOZD Telematike na Labore pa je prišlo do odločitve, da se v DO Telematika montira nova telefonska centrala. Ta bo s staro centralo še vedno povezana, poleg tega pa bo imela lastno povezavo na javno telefonsko omrežje.

Ker je DO Telematika proizvajalec naročniških telefonskih central, ni bilo treba iti daleč po centralo. Seveda pa smo se pri tem odločili za najnovejšo tehniko, ki prav zdaj prihaja iz razvojnih laboratorijev te tovarne.

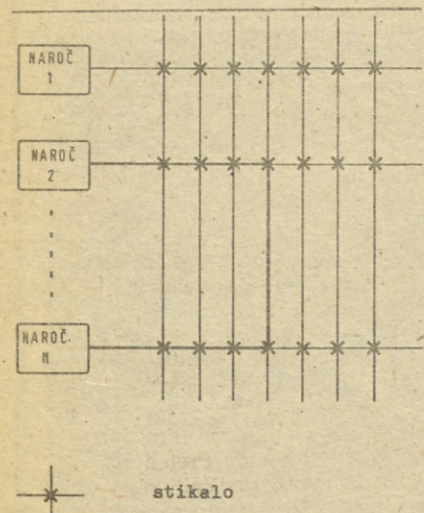
Centrala SI 2000/020.

Centrala je vrste SI 2000/020. Kaj pomenijo te številke? Oznaka SI 2000 pomeni, da je to centrala iz družine central pod skupnim imenom SISTEMA Iskra 2000. To je nova generacija central, ki so vse rezultat domačega znanja. Številka 020 pa pomeni verzijo. Konkretno je to naročniška centrala kapacitet od nekaj sto do tritisoč naročnikov. Družina central SISTEMA Iskra 2000 obsega več central, ki se med seboj razlikujejo tako po velikosti, kot po funkcijah.

Kakšne centrale so to? Ugotovimo lahko, da se kar precej razlikujejo od zadnje generacije elektronskih telefonskih central. Počasi iz teh central izginjajo releji, ki so bili osnovni gradbeni elementi »elektromehanskih central«. Releje nadomeščajo mnogo manjša in zanesljivejša elektronska vezja.

Centrala SI 2000/020 ima releje samo še za povezavo z zunanjim svetom, ki pa je ostal več ali manj klasičen. Del komutacijskega multipleksa, ki je bil v prejšnji generaciji sestavljen iz relejev s hermetičnimi kontaktniki, je tu zamenjalo elektronsko thyristorsko spojišče. Vendar pa to ni tisto, vsled česar uvrščamo SI 2000/020 med centrale zadnje generacije — to je digitalne generacije.

Da bo ta pojem bolj jasn, poskušajmo razložiti, kaj je digitalna centrala. Po predlogu, ki se pripravljajo v mednarodni organizaciji za telekomunikacije UIT, oziroma v komiteju CCITT, je to centrala, ki ima del ali pa celoten komutacijski multipleks izdelan v digitalni tehniki. No, stvar ni sedaj nič bolj jasna, zato pogledajmo kaj pomeni, da je komutacijski multipleks izveden v digitalni tehniki.

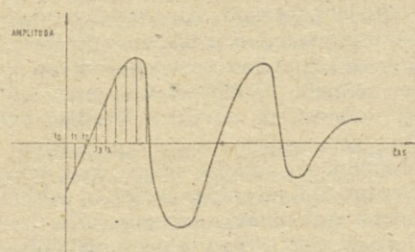

Slika: Komutacijski multipleks.

Najprej pogledajmo kaj je komutacijski multipleks. To je polje stikal, s pomočjo katerih povežemo dva naročnika in s tem vzpostavimo telefonsko zvezo. Na ta komutacijski multipleks so seveda vezani vsi naročniki centrale, multipleks pa omogoča, da povežemo kate-

rakoli dva naročnika. Z dodatnimi vezji seveda omogoča tudi povezavo z naročniki, ki so v drugi, oddaljeni centrali. V elektromehanskih centralah je bilo to polje narejeno iz relejev, ki so dve žici telefonskega aparata enega naročnika povezali z drugima dvema žicama drugega telefonskega aparata. V elektronskih telefonskih centralah so releje zamenjali elektronski elementi, tranzistorji, thyristorji itd.

Pri digitalnih centralah pa nimamo več direktne povezave dveh telefonskih aparatov preko para žic, ampak uporabljamo popolnoma drug princip. Govor, ki je v principu izmenična napetost ali tok različnih frekvenc in amplitud, ne prenašamo več v celoti — kar imenujemo analogna komutacija — ampak samo po delih.

V posameznih trenutkih (t_1, t_2, t_3, \dots) očitamo amplitudo signala, jo prevedemo v številčni (digitalni) podatek, pošljemo ta podatek drugemu naročniku, kjer številčni podatek pretvorimo nazaj v napetost ali tok amplitude, kot veli številčni podatek. V naslednjem trenutku t_2 postopek ponovimo in tako naprej za t_3 itd. Številčni, oz. digitalni podatek pošljemo zapisan v digitalnem zapisu (to je številčni sistem, ki pozna samo številki 0 in 1), to je v jeziku računalnikov. Kaj pa smo s tem pridobili, da smo govor tako razrezali in ga pošljemo po koščkih? Saj je to mnogo bolj komplicirano, kot pa enostavna prespojitev dveh žic.

Zares je to mnogo bolj komplicirano in zahteva zelo komplicirano vezja. Ko se je ideja rodila, je ni bilo mogoče ekonomsko uporabljati. Z razvojem integriranih vezij, posebno pa z razvojem mikroelektronike, začne postajati ideja tudi ekonomsko zanimiva.

Poglejmo, kaj smo s pretvorbo govora v digitalno obliko pridobili. Ker prenašamo sedaj amplitudo govora kot digitalni podatek, nam motnje, ki jih je povsod dovolj, mnogo manj nagajajo kot preje in tako dobimo mnogo bolj kvaliteten govor. Ker ne prenašamo govor nepretrgoma, ampak samo v določenih časovnih trenutkih, lahko v času med prenosom ene amplitude (v času t_1) in prenosom naslednje amplitude (v času t_2) prenašamo po isti poti ne samo enega, ampak celo več različnih pogovorov. S tem smo prenosno pot večkratno izkoristili. Prav te prednosti in s možnost ta vezja realizirati v polprevodniški tehnologiji odpirajo pot tej vrsti prenosa govora.

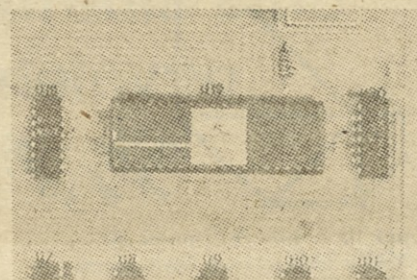
Vendar ni samo govor tisti, ki podpira digitalizacijo. Z digitalnimi centralami se nam odpirajo še druga vrata. To je prenos podatkov, ki pa je že po svoji naravi digitalen. Pričakuje se, da bo v bodočih telekomunikacijskih omrežjih prenos podatkov po količini celo presejal prenos govora. V naši centrali se torej govor v analogni obliki prenaša v centralo, kjer se pretvori v digitalno obliko, komutira in ponovno pretvori nazaj v analogno obliko in pošlje naročniku preko dveh žic, prek katerih je priključen na centralo.

Toda to je šele začetek, kajti kakor hitro bo ekonomika dovoljevala, se bo ves ta digitalni proces začel v telefonskem aparatu enega in končal v telefonskem aparatu drugega naročnika. To pomeni, da bodo naročniki digitalno povezani od svojega telefona, oz. terminala naprej.

Pregledali smo, zakaj imenujemo to centralo digitala. Morda je tu napravljena krivica centralam prejšnje generacije, ki sicer niso imele digitalnega komutacijskega multipleksa, vendar pa jih je krmilil digitalni računalnik — procesor. Da centralo krmili procesor, nam je namreč postalo že več ali manj jasno. Tudi centrala SI 2000/020 krmili procesor. Vendar spet drugače, kot pa je procesor krmilil prejšnjo generacijo central. Pri SI 2000 sistemu smo ubrali popolnoma novo pot, ki je novost tudi v svetu.

Prejšnjo generacijo central je krmilil en procesor. Ta je skrbel za vse naročnike, vsi podatki, vsa odgovornost je ležala na njemu. Če se je izkazalo, da sam ni dovolj zanesljiv, so mu dodali še enega, ki mu je pomagal ali — je vskočil, ko se je prvi pokvaril.

Tak centralizirani sistem je imel vso pamet koncentrirano na enem mestu. To je bilo po eni strani zelo dobro, po drugi pa slabo, ker, kadar sta oba odpovala, ni mogel telefonirati noben naročnik. Procesorji, ki so jih uporabljali, so bili relativno veliki in dragi. Tam, kjer je bilo malo naročnikov, je seveda njihov del kar precej doprinesel k ceni centrale in tako sistemi s centralnim procesorjem niso bili ekonomični na spodnjem koncu zmogljivosti.

Mikroprocesor.

Pri sistemu SI 2000 pa je bil kot krmilni element izbran mikroprocesor. Ta miniaturni procesor se povsod po svetu vse bolj uveljavlja, istočasno pa se mu povečujejo zmogljivosti, tako, da danes že ogroža večje miniprosesorje. Vsled teh lastnosti in velikih perspektiv, istočasno pa nizke cene, je bil izbran za krmilni element v SI 2000.

Vendar sistema ne krmili samo en procesor, ampak jih je več. Za vsakih sto naročnikov (bolj točno za vsakih 128 priključnih točk) je eden. Taka enota se imenuje modul, centrala pa sestavlja več takih modulov, tja do 32 v osnovni izvedbi centrale. Tako zasnovan sistem imenujemo sistem z distribuiranim krmiljenjem. En mikroprocesor torej krmili samo 100 naročnikov in če slučajno odpove, kar naj bi se pa redko dogajalo, občuti to samo teh 100 naročnikov, ostali pa lahko nemoteno telefonirajo naprej. Seveda pa ne morejo vzpostavljati zvez v izpadli modulu.

Druga prednost take zasnove sistema pa je ekonomičnost. Vsakič, ko povečamo centralo za en modul, dodamo tudi »procesno moč«, to je mikroprocesor, ki ta modul krmili. Modularna zasnova sistema ima pa še druge prednosti, ki se kažejo pri razširjanju sistema, preskušanju, uvajanju novih možnosti itd.

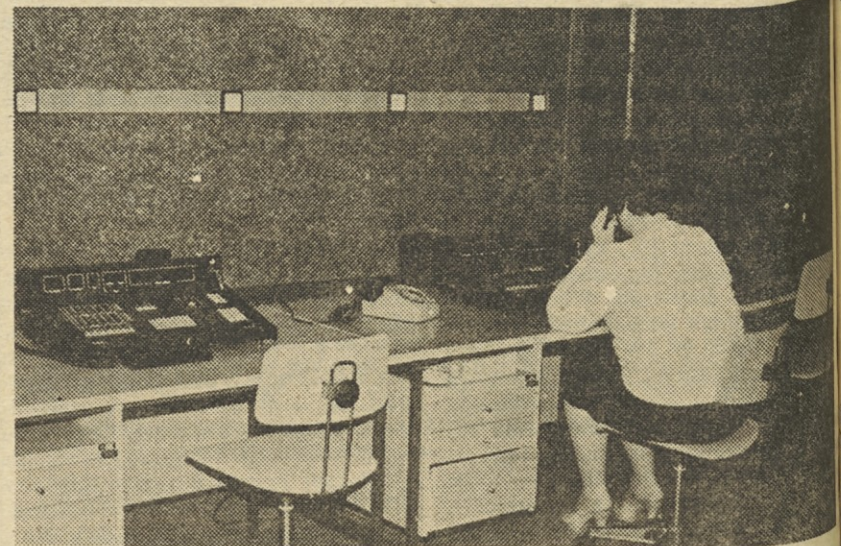
Module s po 100 naročniki povezuje med seboj digitalna komutacijska stopnja. V ta namen v vsakem modulu pretvorimo analogni govor v digitalno obliko, ga prenesemo preko te komutacijske stopnje in v drugem modulu pretvorimo nazaj v analogno obliko.

Opisali smo samo takoimenovano strojno opremo ali »hardware«. To je tisto, kar tudi vidimo. Ne smemo pa pri tem opisu pozabiti na programsko opremo ali »software«, ki šele omogoča življenje centrali. Programska oprema je skupek instrukcij, ukazov, navodil, ki jih mikroprocesor izvaja in tako realizira telefonske funkcije. Programska oprema je shranjena v pomnilniku mikroprocesorja skupaj z vsemi podatki o centrali in podatki o posamezni zvezi.

Ker imamo tako vse informacije dostopne, lahko z ustreznimi programi poskrbimo, da centrala izvaja različne funkcije, oziroma omogoča različne storitve. Karakteristično za naročniške

centrale je, da imajo izredno veliko raznih takih funkcij in storitev.

Naročniška centrala ima posredovalna mesta, kjer telefonistke posredujejo zveze. Taka posredovalna mesta imajo narazličnejše možnosti, ki olajšajo delo telefonistkam. Tako omogo-

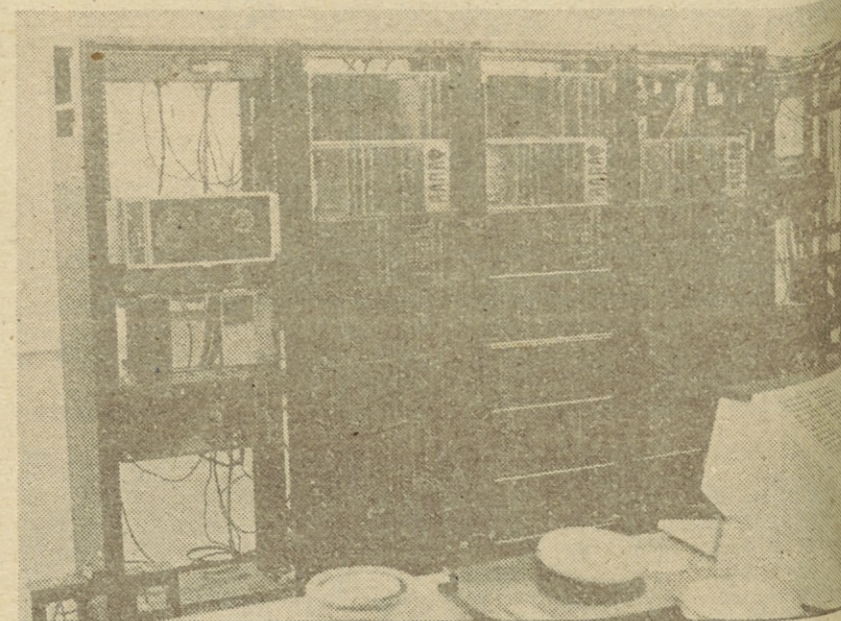
Posredovalno mesto.

V kolikor je naročnik zaseden, postavi zvezo na čakanje. Ko se naročnik sprosti, pa centrala avtomatično vzpostavi zvezo.

Tudi naročniki so deležni raznih novih možnosti. Pa pogledajmo, kako bi lahko naročnik, ki bi ga opremili z vsemi novostmi, telefoniral. Imel bi seveda telefonski aparat s tastaturo s tonskim MFC izbiranjem. Za tiste, ki tega telefonskega aparata ne poznajo, povejmo, da proizvajamo dve vrsti telefonskih aparatov s tipkami. Čeprav sta na zunanji obo popolnoma enaka, je razlika v notranjosti aparata.

Običajen telefonski aparat s tipkami je glede priključitve na telefonsko centralo popolnoma enak telefonskemu aparatu s številčnico. Ta aparat namreč sporoča številko pozvanega naročnika v centralo s številom impulzov, oziroma prekinitvev naročniške zanke. Generiranje impulzov je pri tastaturnem telefonskem aparatu prevzela elektronika. Druga vrsta telefonskega aparata s tastaturo pa sporoča številke pozvanega naročnika s pomočjo kombinacij tonov. S pomočjo kombinacije tonov osmih različnih frekvenc (za vsako številko se pošlje dva tona, izbrana vsak iz svoje skupine štirih frekvenc) lahko v centralo sporočimo vseh deset števil, pa še šest kombinacij ostane prostih, od katerih dve že danes uporabljamo v razne posebne namene. Prednost telefonskega aparata s tonskim MFC izbiranjem je v tem, da čas izbiranja ni odvisen od številke, ki jo izberemo. Zadoštuje samo kratek pritisk na tipko in preden moremo pritisniti naslednjo tipko, je prva že v centrali. Seveda pa mora biti telefonska centrala za take telefonske aparate posebej prirejena.

SI 2000/020 omogoča priključitev takih telefonskih aparatov. V kolikor je še javna telefonska centrala taka, da omogoča sprejem števil v obliki tonskih MFC impulzov, lahko zares zelo hitro vzpostavljamo telefonske zveze.

Mehanska konstrukcija centrale SI 2000.

Na koncu pa še pogledajmo, kako taka centrala izgleda. To je vrsta približno 2 metra visokih omar, vsaka omara predstavlja modul za 100 naročnikov. Če odpremo vrata omar, vidimo v posameznih podokvirih nanizane plošče z elektronskimi elementi. Omare so med seboj povezane s kabli. Zanimivo je tudi ožičenje posameznih podokvirov, kjer je klasično ožičenje z žicami zamenjala plošča s tiskanim vezjem.

Centralo razširjamo tako, da ji za vsakih nadaljnih 100 naročnikov dodamo novo omaro, ki jo s kabli povežemo na obstoječo opremo.

čajo centrale SI 2000 hitro izbiranje skrajšano izbiranje. Če ni bilo možno vzpostaviti zveze v prvem poskusu, je potrebno ponovno izbiranje številke pozvanega naročnika, ampak to namesto telefonistke opravi centrala, telefonistka pa tak ukaz posreduje s pritiskom na ustrezno tipko.

Če želimo naročniku nuditi kar največje ugodnosti, mu seveda ne bomo omejevali vzpostavljanja zvez v javno omrežje, čeprav lahko za vsakega posameznega naročnika dovolimo ali prepovedamo razne zveze. Tako lahko naročnik vzpostavlja samo zveze v naročniški centrali in mu javne zveze posreduje telefonistka. V kolikor mu dovolimo, da sam vzpostavlja zveze v javno omrežje, pa mu lahko prepovedamo pri tem vzpostavljanje mednarodnih zvez ali pa mednarodnih in medkrajnih itd. Tudi je mogoče, da dovolimo avtomatsko vzpostavljanje javnih zvez samo do določenih telefonskih števil v javnem omrežju. Za vse pa, ki jim dovoljimo vzpostavljanje zvez v javno omrežje, lahko beležimo tarifne impulze, oziroma ugotavljamo, kolika je bila cena njihovih pogovorov.

V kolikor naš naročnik ne želi biti moten, lahko to željo posreduje centrali, ki ga ne bo vznemirjala z zvonjenjem. Če bo daljša odsoten, to sporoči centrali, ki bo njegove pozive preusmerjala n.pr. na posredovalno mesto, kolikor pozivajoči naročnik dobi ustrezno informacijo ali pa pustil sporočilo. Da ima naš naročnik možnost vzpostavitivmesno zvezo ne bomo posebej povdarjali, saj je to klasična funkcija. Tako javno zvezo lahko naročnik tudi preda.

Zanimiva pa je možnost vzpostavljanja konferenčne zveze. Naročnik, ki sklicuje konferenco, prvo vrsto poziva udeležence, ki se med seboj slišijo in lahko pogovarjajo. S tem nismo izčrpali vseh možnosti, ki so že realizirane, oziroma se šele načrtujejo. Te se bodo glede na zahteve tržišča dodatno vgrajevale v sisteme. Omenimo naj se, da imajo centrale SI 2000/020 še razne druge funkcije, ki omogočajo vzdrževalcu upravljanje in vzdrževanje central. S pomočjo teh funkcij lahko spreminjamo podatke, dodeljujemo oziroma odzvemamo naročnikom klase, v slučaju okvare ugotavljamo mesta napak itd.

S centralo, ki obratuje v Telematiki na Laborah, so naši razvijalci dobili prve potrditve svojega dela v »živem prometu«.

To je nujno potrebno, kajti še tako obsežni laboratorijski preskusi ne morejo nadomestiti vsega »naključnega in nepredvidljivega«, kakršen je telefonski promet. Uspešno premagane začetne težave in zadovoljivo delovanje centrale ter preskušanje novih funkcij najprej na lastni centrali, so garancija, da bodo centrale, ki bodo prišle iz tovarne, zadovoljile tako domače kot tuje kupce.

Mgr. Miha Unk

Osnova bodočih profesionalnih programov so tiskana vezja

Program izdelkov, namenjenih za široko porabo, je v veliki meri odvisen od tržnih gibanj. Konjunktorno obdobje omogoča precejšnje skoke in napredek, vendar v obdobju recesije prav to industrijo najprej oplazijo šibe manjšega povpraševanja, skrčenih izvoznih možnosti in zelo omejenega manevrskega prostora pri oblikovanju prodajnih cen. To pa seveda razlike med prodajnimi in cenami vgrajenih reprodukcijskih materialov neprijetno zmanjšuje. Program izdelkov, namenjenih za profesionalno uporabo, teh nihanj ne občuti tako močno. To spoznanje ni novo, zato so se tudi v pržanski tovarni TV sprejemnikov že pred leti odločili, da svoj program postopno preusmerijo v profesionalno smer. Osnova takih naprav, ki bi se po namembnosti in področjih uporabe bistveno razlikovale od dosedanjih izdelkov iz pržanskega proizvodnega programa pa je kvalitetno, moderno tiskano vezje.

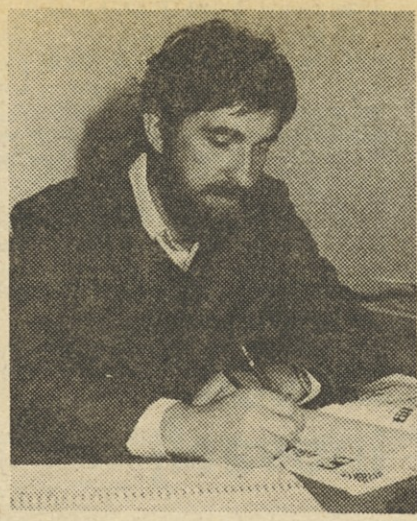
Za tako odločitev, ki bo pržanskemu kolektivu nedvomno bistveno pripomogla do zanesljivejših bodočnosti, ima TOZD TV tudi podporo celotne Skupne Iskra, celo več: zaradi svoje lokacije naj bi na Pržanu proizvajali najzahtevnejše tiskana vezja za celotni pržanski ljubljanski bazen, proizvodnja pa naj bi zadoščala tudi za potrebe tiskanih tovarn na Dolenjskem in Primorskem.

OPORABA PRŽANSKIH TISKANIH VEZIJ V DO AVTOMATIKA, ELEKTROOPTIKA, ISEZ IN DELTA: IZ SKUPNEGA INTERESA V ZAHTEVNEJŠE PROJEKTE

Vsi dogovori med delovnimi organizacijami, ki potrebujejo sodobnejša tiskana vezja, niso potekali »na pamet«. Izdelana je namreč tržna analiza, ki je pokazala, da bi v investicijo, kakršno predvidevajo na Pržanu, lahko pokrili približno 48 % vseh domačih potreb na ljubljanskem, dolenjskem in primorskem Iskrinem področju. Za lastne potrebe tovarne bi oddvojili približno 15 % proizvodnje, za neposredni izvoz bi namenili 30 % proizvodnje. Taka konstrukcija je v skladu z obstoječimi interesi v Iskri, saj nekaj zmogljivosti za proizvodnjo izven Pržana že deluje. Tudi po dokončanju naložbe torej ne bi bil prikrajšan, prekrivanja pa bi bilo.

NALOŽBA PODPRTA IN KONTAKTNA ZA ŠIRŠI DEL ISKRE

Kaj bo torej treba na Pržanu dokupiti? Celotna naložba je po sedanjih izračunih vredna nekaj več kot 245 milijonov dinarjev. Od tega zneska bo manj del namenjenega za gradnjo, oz. adaptacijo že obstoječih prostorov. Ostala večina sredstev (81 %) pa bo potrebna za nakup opreme in za obratna investicija. Učinek tako zasnovane naložbe bo: tiskano proizvodnjo manj zahtevnih tiskanih vezij bodo povečali za trikrat, proizvodnja profesionalnih tiskanih vezij pa bo večja kar za 15 krat. Zdaj namreč izdelajo 1000 m² teh vezij letno, potem pa jih bo možno izdelati za 15.000 m² veliko površino. Po dokončanju naložbe bodo lahko izdelali tudi nekaj stotin kvadratnih metrov večplastnih tiskanih vezij. To tako odločno povečani proizvodnjo pa se bo seveda bistveno povečal delež celotnega prihodka, ustvarjenega s prodajo teh vezij — od sedanjih 3 % naj bi se delež povzpela na skoraj petino. To naj bi se zgodilo predvidoma leta 1985, ki naj bi bilo tudi prvo leto po zaključku investicije. Če pa bo skladno naraščal tudi delež profesionalne proizvodnje v celotnem prihodu TOZD, tako naj bi poskočil delež profesionalne proizvodnje 8 % (leto 1983) na 33 % v letu 1985. Več to bo seveda možno pod pogojem, da bo izvajanje naložbe potekalo kot je predvideno. Pričetek delovanja naj bi v letošnjem tretjem mesecu, najprej pa čez leto dni, torej v tretjem mesecu prihodnjega leta. Poskusna proizvodnja bi morala steči v zadnjem mesecu leta 1984, leto 1985 pa bi

Slavko Cankar.

cijski oddelek je prevzel konstruiranje pa tudi ostale tovarniške službe so priprijele za delo; vzdrževanje, orodjarnja itd. Sprva smo si vse skupaj predstavljali kot prototipno proizvodnjo, vendar so ustvarjene zmogljivosti omogočale celo manjši proizvodni obseg.

Pri izdelavi opreme je bilo vključenih veliko domačih idej. Opremo smo prilagodili obstoječi infrastrukturi Pržana, zato ni prišlo do neskladij med željami in možnostmi.

Ko je bila oprema izdelana, smo uporabili v celoti domače kemikalije, kar je prvi tak primer, kolikor mi je znano. Tudi to je bilo mogoče zaradi tega, ker smo sledili predzavetam in opremo ustrezno prilagodili.

Od ideje do realizacije je poteklo zelo malo časa, le 10 mesecev. To prikazuje tudi odnos kolektiva do kreativnega dela, ki v doseženem vidi inovacijo. Zakaj pa so metalizirane izvrtine sploh potrebne? Kako izgleda tehnološki postopek?

CANKAR: »Zahtevnejši instrumenti zahtevajo obojestransko tiskano vezja, saj le-ta omogočajo miniaturizacijo. Metalizirane izvrtine pa omogočajo prevodnost na obe strani ploščice. Vsi kontakti morajo biti izredno kvalitetni, kajti vezje služi za električno povezavo in daje mehansko oporo elementom.

Dosedaj so linije za proizvodnjo takih vezij izdelovali domala izključno v tujini, saj ni specializiranega domačega proizvajalca. To pa se seveda pozna tudi v ceni. Danes namreč ocenjujemo, da bi bila enakovredna uvožena naprava vsaj desetkrat dražja od te, ki smo jo izdelali doma. Vse smo pač izdelali v tovarni, zato so bili tudi stroški minimalni.

Proces metaliziranja izvrtin poteka kontrolirano z ročno manipulacijo.

Urejanje je signalizacija postopka, ki sicer poteka ročno, vendar bi brez signalizacije ne bil izvedljiv. Gre namreč za dve liniji in na vsaki poteka 20 različnih operacij. Preveč, da bi šlo upravljanje lahko »na pamet«. V vključitvi te naprave smo tudi lahko pričeli izkoriščati proste zmogljivosti računalniško krmiljenih vrtilnih strojev, ki bi sicer ne bili izkoriščeni!

-Proizvodnja že teče. Kakšna pa je kvaliteta izdelanih vezij?

CANKAR: »Proizvodnja že eno leto teče brez zastojev, zato dvomov o koristnosti ne more biti več. Tudi kvaliteta izdelanih tiskanih vezij je povsem ustrežna tako, da vložnega del res ni škoda. Pomembna je tudi akumulativnost izdelkov — zaradi le malo več vložnega dela je dohodek nesorazmerno večji. Ni pa odveč tudi dejstvo, da gre za domačo opremo, kar pomeni, da vzdrževanje ni problematično. Zato tudi zastojev skoraj ne more biti.«

DOMAČA PRIZADEVANJA DOBRA PODLAGA ZA RAZVOJ

Prispevek ing. Slavka Cankarja je precej primogel k boljšim štartnim razmeram za vlaganja v razširitev in posodobitev proizvodnje najzahtevnejših tiskanih vezij. Kolektiv mu je za opravljeno delo, ki ga je razumel in opravil širše, kot so od njega pričakovali, priznal tudi denarno nagrado.

Tako je inovacija sestavni del proizvodnje, ki zajema mehansko obdelavo tiskanih vezij in galvanski del s sitotiskom, ali fotorezistom.

Žal so današnje zmogljivosti še preskromne, saj bi jih lahko označili za laboratorijske.

Vendar pa bo prav ta oprema omogočila gladek in neboleč prehod v novo obdobje. Vez bodo namreč vzpostavili izolirani strokovnjaki, ki bodo z delom lahko pričeli na pravem kraju!

Stane Fleischman

S posvetovanja o CAD/CAM tehnologiji

V torek, 10. t.m. je bilo v poslovni stolpnici v Iskri posvetovanje o CAD/CAM tehnologiji, na katerega so bili vabljene družbenopolitični, samoupravni in poslovodni delavci SOZD Iskra in člani nekaterih področnih kolektivov in odborov ter projektnih teamov, katerih področje dela je povezano z vsebino CAD/CAM tehnologije. Poleg navedenih so bili na posvet vabljene tudi nekateri predstavniki izobraževalnih institucij — Fakultete za strojništvo, Fakultete za elektrotehniko, Fakultete za gradbeništvo, inštituta Jožef Stefan, predstavniki Vojno tehničnega inštituta, predstavniki slovenskih organizacij združenega dela, kjer delno že uporabljajo izsledke CAD/CAM tehnologije.

Namen posvetovanja je bil informativnega značaja: seznaniti je imel namen čim širši krog udeležencev z vsebino CAD tehnologije, povezavah računalniških rešitev z računalniškimi rešitvami na drugih področjih in izmenjava izkušenj med strokovnjaki. Vsekakor pa je posvet dal grob prerez stanja na področju CAD/CAM tehnologije v Sloveniji. Poleg tega naj bi vse tiste Iskrine organizacije, ki na tem področju že delajo, na posvetu nakazale svojo vizijo razvoja in sodelovanja z drugimi organizacijami v Iskri na tem področju.

Med perspektivnimi na tem področju je svojo vizijo prikazala tudi Iskra Delta, in sicer kot prikaz svoje vizije po eni strani in potrebo po iskanju usklajene rešitve in oblikovanju centra TKC (tehnično-komercialnega centra), ki bi nastopal kot vsklajevalec in hkrati lahko opravljal storitve za organizacije v Iskrinih organizacijah in v organizacijah izven Iskre, na drugi strani.

Glavna teža posvetovanja naj bi bila namenjena prvemu sklopu — to je CAD tehnologiji, ali konstruiranju in oblikovanju proizvodov s pomočjo računalnika.

S tega področja je nekaj referentov pokazalo rezultate predvsem na področju oblikovanja tiskanih vezij. Glavnina posvetovanja pa se je odvijala

okoli opredelitve vsebine CAD/CAM tehnologije, povezav znotraj sistema in povezav tudi s poslovno informacijskim sistemom.

Iskrine izkušnje so predstavile predvsem delovne organizacije Telekomatika, Avtoelektrika in Mikroelektronika. Iskra Delta je poleg svojih izkušenj prikazala tudi nekaj tujih izkušenj in rešitev s področja uporabe CAD/CAM tehnologije in s tem nakazala, kako hitro se to področje razvija in uporablja v svetu.

Na osnovi te predinformacije (posvetovanje je namreč tako izzvenelo), bo nadaljnje dogovarjanje in iskanje strokovnih rešitev za Iskro in Iskrine organizacije potekalo v okviru za to oblikovanih organov, kot so nekateri področni kolektivji, projektni teami v okviru razvojno-raziskovalne dejavnosti in morebitno v na novo oblikovanih projektnih teamih, oz. delovnih skupinah, ki bodo pripravljale predloge za strokovne rešitve in predloge za usklajeno delo v okviru Iskre.

In kaj CAD/CAM tehnologija pomeni? CAD/CAM tehnologija je uporaba računalnika pri načrtovanju in oblikovanju proizvoda pri pripravi in krmiljenju proizvodnih procesov v tehničnem in operativnem smislu.

mak

ISKRA COMMERCE V PRVEM ČETRTLETJU

Kadri, osebni dohodki, zaloge, terjatve, investicije

V Iskri Commerce so bili v letošnjih prvih treh mesecih povprečno 2103 zaposleni, kar je v primerjavi z enakim obdobjem lani za 0,9 odstotka več. Največ se jih je zaposlilo v temeljnih organizacijah Prodaja, Zunanji trg in Servis, seveda pa gre za zanemarljivo povečanje in se je v obdobju januar — marec število zaposlenih celo nekoliko zmanjšalo.

Pri osebnih dohodkih je Iskra Commerce v celotni naši sestavljeni organizaciji nekje v drugi polovici: povprečni čisti osebni dohodek na zaposlenega je znašal 19.588 dinarjev. Po posameznih temeljnih organizacijah pa je bil takle:

	dinarjev
Prodaja	16.325
Servis	18.553
Zunanji trg	21.576
Zastopstva	22.020
Marketing	22.013
DS Skupne službe	18.763

V Iskri Commerce so se skupne zaloge trgovskega blaga in materiala v letošnjih prvih treh mesecih znižala za približno 13 odstotkov in znašajo 945 milijonov dinarjev. Najbolj so se zmanjšale zaloge v temeljni organizaciji Prodaja, in sicer kar za 19 odstotkov — v Domači nabavi za 37 odstotkov, v Regionalnih skladiščih za 22 odstotkov in v trgovinah za 9 odstotkov.

Povsem drugače pa je s terjatvami, ki so se januarja, februarja in marca

izredno povečale in so za tričetrt višje od načrtovanih in znašajo 4900 milijonov dinarjev. Najvišje terjatve do kupcev ima Iskra Commerce v tujini in znašajo 4.368 milijona dinarjev. Pri tem je treba poudariti, da bi bile terjatve do kupcev še višje, če ne bi v zunanjetrgovinski temeljni organizaciji sprožili posebnih akcij za pospešitev priliva.

Terjatve do kupcev v Jugoslaviji se v skupni številki znižale za nekako 7 odstotkov, povečale pa so se v Servisu, in sicer kar za 30 odstotkov glede na letošnji prvi januar.

Podobno kot drugod v Iskri, zaradi same dejavnosti pa še mnogo bolj je investicijska dejavnost v Iskri Commerce v letošnjem prvem četrtletju izredno padla: za investicije je Iskra Commerce v tem obdobju porabila nekaj manj kot 33 milijonov dinarjev. Od te vsote je šel največji del za dograditev blagovne hiše v Banja Luki, v kateri ima Iskra skupaj z nekaterimi drugimi slovenskimi delovnimi organizacijami izredno lepe prostore.

L.D.

ISKRA AVTOELEKTRIKA

Iskra — ideja — inovacija

Letošnji maj je komisija za inovacije v novogoriški Iskri Avtoelektriki že šestič zapovr: tjo proglašila za mesec inovacij. Iskra, ideja, inovacija, tako so dali naziv mesecu inovacij, taki so plakati razobešeni v vseh temeljnih organizacijah in DSSS, ki spodbujajo in kličejo zaposlenim, naj sodelujejo, pomagajo s predlogi.

Poleg plakatov je komisija izdala tudi lične letake iz katerih povzemamo zanimivo vsebino:

Opazujmo, razmislimo, vprašajmo! Kar je že vedno tako bilo, ne mora vedno tudi tako ostati. Tudi dobre rešitve in postopki se lahko še vedno izboljšajo.

Zbirajmo predloge idej! Ideje o prihranku materiala, dela in energije so zelo pomembne. Toda tudi razmišljanja o izboljšanju delovnih pogojev in postopkov, o odpravljanju vzrokov izmeta in reklamacij, ali za zmanjšanje nevarnosti nesreč so dobrodošla za predloge idej.

Zabeležimo si ideje! Dobrih idej ne smemo pozabiti. Včasih so prav takšne

ideje, ki so najprej videti nemogoče, ali neizvedljive, še posebno uspešne. Zato si zabeležimo vse ideje!

Preučimo izvedbo ideje. Preučimo možnost izvedbe ideje. Pretehtajmo prednosti in slabosti različnih rešitev. Izberimo idejno rešitev in razmislimo tudi, ali je to naša lastna delovna naloga. V dvomljivih primerih ideje izboljšave se posvetujmo z nadrejenim delavcem, ali z referentom za inovacije.

Predlog izboljšave obdelajmo. Kaj naj prinese nova rešitev? Ne smemo le kritizirati in opozarjati na napake, temveč podajmo zelo konkretne možne rešitve.

(Nadaljevanje na 6. strani)

Četrletno poslovanje TOZD Radijske zveze

V TOZD Radijske zveze so začeli letošnje leto zelo ugodno tako, da so prvo četrletje zaključili uspešno, nekoliko slabše rezultate pa predvidevajo v prvem polletju, ker kasni dobava repromateriala za sistemsko opremo. Več o poslovanju njihove temeljne organizacije nam govori IPO TOZD RZ, Vladimir Murko:

»V začetku leta smo bili precej bolj založeni z repromaterialom, kot lani v tem času, kar se nam je tudi poznalo v realizaciji proizvodnje in predvsem je prodaje. Finančni obseg proizvodnje je bil v prvem četrletju za 20% višji, kot lani v tem času, pri čemer je pomembno še to, da smo imeli lani več nedokončane proizvodnje, ki nam je šla v zaloge. Posledica vsega navedenega pa je za

Repromaterial je zagotovljen še za tretje četrletje, nato pa se nam že lahko pojavijo določene težave. Skušali jih bomo sicer preprečiti z dodatnim angažiranjem, predvsem v izvozu, v skrajnem primeru pa bomo morali pospešiti proizvodnjo na kupca, ki bo zagotovil devize in izkoristiti možnost predhodne dobe, ki je po pogodbah dovoljena.

Naš dinamični letni plan je sestavljen tako, da bo večina realizacije padla v zadnje četrletje, je pa za 3/4 večji od lanskega, ki smo ga lani presegli za 30%.

Nekoliko bolj vprašljivo je uresničevanje plana prodaje v 1. polletju, ker je le-ta še vedno odvisna od manjkajočih delov za kompletiranje proizvodnje, sicer pa drugih ovir ni.

V letošnjem letu ne bomo imeli več

sodelovanju tujih TOZD v Iskri. Razvojno precej bolje kot prejšnja leta sodelujemo z Iretom iz Trsta, s katerim pripravljamo nekatere skupne programe, ki jih bo sprva proizvajal IRET, kasneje pa verjetno tudi mi. Naš interes je pri tem predvsem, da bi sodelovali kot kooperant pri njihovem izvozu, ki bi lahko bil v naslednjih letih znaten. B.Č.

DO AVTOMATIKA

Mesec inovacij

V Iskri—Avtomatiki, TOZD Sestavni deli je delavski svet razpisal mesec marec za Mesec inovacij. Ob zaključku akcije lahko ugotovimo, da je bila akcija uspešna, čeprav vseh smotrov niso dosegli. Mesec inovacij je bil zamišljen kot mesec množične inventivne dejavnosti, v katero naj bi se vključilo čimveč delavcev iz neposredne proizvodnje pa se le ti niso odzvali v dovolj velikem številu.

Komisija za ustvarjalno delo v TOZD je ob pregledu predlogov ugotovila, da je bilo posredovanih 40 predlogov, od tega polovico koristnih in jih je komisija nagradila po pogojih razpisa.

Analiza predlogov pa je pokazala, da je še mnogo neosvojenih in neracionalno predpisanih tehnoloških postopkov, mnoge spremljajoče službe proizvodnje so neučinkovite in premalo angažirane, da bi sproti razreševale številne proizvodne probleme.

Prav tu je tudi vzrok, da delavke in delavci v neposredni proizvodnji niso bili zainteresirani, da bi svoje, že v proizvodnjo vpeljane inovacije prijavili na razpis.

Ob zaključku lahko ugotovimo, da je delavcem TOZD Sestavni deli dal mesec inovacij dva pomembna spoznanja, prvič: v razmišljanje in ustvarjalno delo se je vključilo večje število delavcev, drugič: spremljajoče službe proizvodnje se morajo bolj intenzivno vključevati v tok reprodukcije in ga vseskozi spremljati in dopoljevati. A.C.

Prvo četrletje sorazmerno ugodno poslovanje

Kljub vsem gospodarskim težavam lahko že takoj v uvodu zapisimo, da kažejo poslovni rezultati za prvo četrletje letošnjega leta (januar—marec) v Iskri še kar zadovoljivo podoba. Tako so v prvem četrletju zvedli skupaj za 281.636.912 dinarjev blaga, kar pomeni 22% izpolnitve letnega plana proizvodnje. V primerjavi z operativnim planom pa pri tem ugotovimo 2% zaostajanje proizvodnje za planom v prvih treh mesecih letošnjega leta.

Po posameznih TOZD pa so rezultati poslovanja v prvem trimesečju letošnjega leta naslednji: TOZD Elektronski kondenzatorji je s proizvodnjo v višini 120.286.553 dinarjev izpolnila letni plan s 23%, TOZD Energetski kondenzatorji je izpolnila plan proizvodnje 20% z 88.877.907 dinarji vrednosti proizvodnje, TOZD Mehanski deli in naprave je proizvedla za 8.182.451 dinarjev blaga za eksterno prodajo in izpolnila letni plan z 22%, medtem ko je TOZD EOM s proizvodnjo v višini 64.290.001 dinarjev izpolnila letni plan proizvodnje s 24%.

Podobni rezultati so bili doseženi tudi v izvozu. Celotna semiška delovna organizacija je v prvem četrletju letos izvozila za 1.840.216 dolarjev blaga ali 22% od letnega plana. Od te vsote so na konvertibilna območja izvozili za 1.063.385 dolarjev blaga, kar predstavlja 17% izpolnitve letnega plana konvertibilnega izvoza. Tako so glede na opravljeni plan konvertibilnega izvoza za I. četrletje 1983 uresnili 88% konvertibilnega izvoza.

Posamezne TOZD pa so v prvem četrletju izvozile na konvertibilno območje in uresničile plan izvoza tako-le: TOZD Elektronski kondenzatorji je izvozila za 486.395 dolarjev blaga ali 21% letnega plana. TOZD Energetski kondenzatorji je uresnili izvoz v višini 169.523 dolarjev, kar pomeni 9% izpolnitve plana, medtem ko je TOZD Mehanski deli in naprave izvozila za 1.330 dolarjev blaga. TOZD EOM pa je izvozila za 406.137 dolarjev blaga in tako letni plan konvertibilnega izvoza izpolnila z 19%.

Zanimive pa so pri tem tudi primerjave letošnjega konvertibilnega izvoza

z lanskim v istem časovnem obdobju. Tako lahko ugotovimo, da je TOZD Elektronski kondenzatorji povečal konvertibilni izvoz za 137.159 dolarjev (39%), v TOZD Energetski kondenzatorji se je izvoz znižal za 192.000 dolarjev, TOZD EOM pa je povečal izvoz za 170.553 dolarjev, kar pomeni 72%.

Na klirinško območje pa so v prvem obdobju v Semiču izvozili za 77.000 dolarjev, kar predstavlja 39% letne letnega plana.

V tem smislu so tudi sorazmerno ugodni finančni rezultati poslovanja v prvem letošnjem četrletju. Tako so ustvarili v DO celotni prihodek v višini 498.047.400 dinarjev, kar pomeni 26,1% glede na letni plan celotnega prihodka.

Materialni stroški so dosegli vrednost 268.923.612 dinarjev ali 26,3% letnega plana. Od tega znašajo indus-trijski materialni stroški brez amortizacijskih stroškov 48.425.984 dinarjev.

Amortizacijski stroški so dosegli vrednost 25.164.181 dinarjev ali 24,4% glede na letni plan. Tako so porabili sredstev za 294.087.793, kar je 26,1% glede na letni plan in kaže na skladno naravo celotnega prihodka in stroškov.

V prvem četrletju so ustvarili prihodek v višini 203.959.607 dinarjev, kar je 26,1% letnega plana. Obvezni dohodki so znašali 80.086.747 dinarjev ali 25,4% letnega načrta. Glede na navedene rezultate je sorazmerno ugodno tudi doseganje čistega dohodka, ki je dosegel višino 123.872.820 dinarjev ali 26,6% letnega plana celotnega dohodka. Del čistega dohodka, ki je v prvem četrletju znašal 74.235.707 dinarjev ali 21,8% letnega načrta.

Ob teh, navidez suhoparnih, a v ugodnih številkah, lahko za končni rezultat letošnjega četrletja ugotovimo, da je TOZD v prvem četrletju letošnjega sorazmerno ugoden, saj se vsi TOZD gospodarjenja za celotno delovno organizacijo gibljejo v planskih okvirih. Slabše je s proizvodnjo, predvsem v izpolnjevanju izvoznih obveznosti. Pripravljeni pa smo, da bodo v prvem obdobju v semiški delovni organizaciji posvetili temu vso potrebno zornost, in kolikor je bilo v tem letju zamujenega, nadomestili v naslednjih mesecih.

V montaži TOZD Radijske zveze.

približno 70% večja realizacija, kot lani v prvem četrletju.

Trenutno smo še vedno dobro založeni z repromaterialom tako, da so za določene kupce primopredajniki že narejeni, manjka le še sistemka oprema, ki tvori celoto. Predvsem velja to za posredniške pulte ter enote selektivnega poziva in identifikacij.

Tudi prodaja je v celoti vzeto še vedno uspešna, vendar se kažejo določene razlike med prodajo namenskega in civilnega programa, kar ima za posledico, da so nam naročila za eno lokacijo 4x večja od obstoječih zmogljivosti, za drugo lokacijo pa polovico premajhna.

Glede na to, da sta obe lokaciji v isti TOZD, smo ta problem uspešno reševali, pri novi organiziranosti, bo pa prelivanje naročil repromateriala in kapacitet precej oteženo in bodo zato v bodoče tudi nujni posebni ukrepi.

V začetku leta smo sklenili 2 večji dolgoročni pogodbi, za nove primopredajne sisteme, ki zahtevajo veliko angažiranja vseh naših sil, če hočemo zaželeno proizvodnjo tudi uresničiti.

toliko izvoznih možnosti kot lani, ko smo naredili nekaj izjemnih izvoznih potez. Teh ne bomo mogli ponoviti, smo pa precej naredili na zamenjavi uvoženih komponent z domačimi tako, da so naše tovrstne potrebe za 30% manjše.

Letos se je izkazal tudi naš razvoj, ki je dokončal nekaj pomembnih nalog. Predvsem naj omenim dupleksno radiorelejno postajo, ki bo tržno zelo zanimiva in za katero že imamo zagotovljeno večletno pogodbeno naročilo.

Nadalje smo dokončali razvoj prenosne postaje in napajalnikov ter uvedli v proizvodnjo eno od najštevilnejših primopredajnih postaj na civilnem področju. Ta že tudi povsem ustreza predpisom, ki bodo stopili v veljavo naslednje leto. Med drugim smo v njej zamenjali kremenčeve kristale s programiranimi frekvencami.

Ob pomoči drugih TOZD V Iskri smo uspeli postaviti zahtevno taxi mrežo v Sočiju in dveh drugih mestih v SZ. Ob tej priložnosti naj še posebej pohvalim požrtvovalnost naših delavcev, ki so se ob tem izredno izkazali ob

Iskrin šolski program že prihaja v promet

Pred dobrima dvema mesecema je Iskra iz Kostanjevice razstavila na Gospodarskem razstavišču na razstavi učil zanimiv pripomoček za praktični pouk elektronike. Takrat so obljubili, da bo pripomoček mogoče kupiti že maja letos. Zato smo vprašali kako je s tem ing. Antona Grubenskega, ki se ukvarja s tem projektom v Industrijski elektroni v Kostanjevici.

»To učilo, ali bolje učni pripomoček za pouk elektronike v šolah usmerjenega izobraževanja, je sestavljen iz osnovne plastične plošče, na katero je možno sestaviti poljubno število integracij in pa iz elektronskih elementov, ki so za te integracije potrebne ter vzmeti, s katerimi se elementi zvežejo. Pri nas imamo že pripravljeno orodje za serijsko izdelavo osnovnih plošč in bomo na naših avtomatih v kratkem začeli s proizvodnjo.

Orodje je zelo zahtevno, zato je tudi priprava trajala kar precej dolgo. Zahtevno pa je zaradi oblike, nevarnosti skrčkov, zahtevnega materiala in drugega. Skratka, zdaj smo uspeli pri kooperantu orodje izdelati in je nared za rabo.

Osnovna plošča je nosilec sestavljene poljubnega vezja, od najenostavnejšega krogotoka pa vse do računalnika, ki bi ga bilo možno sestaviti na površini več plošč, ki jih lahko poljubno integriramo. Skratka, gre za princip, kot pri lego kockah, kjer se sistem lahko sestavlja teoretično v neskončnost. Tako bo možno pripomoček uporabljati pri praktičnem pouku elektronike v šolah pa tudi v ljubiteljski dejavnosti. Tako bo možna uporaba pri interesnih dejavnostih v raznih krožkih, klubih mladih tehnikov in seveda doma za radioamaterje in druge, ki se ukvarjajo s konjičkom — elektroni.

Pri projektiranju in izvedbi programa zlasti pazijo, da bo cena dostopna, saj je program namenjen predvsem mladim, ki gotovo lahko sežejo le po cenejših konjičkih. Podobno je tudi s šolami in starši, ki bodo ta pripomoček kupovali otrokom. Seveda pa so tako osnovna plošča kot tudi priloženi elementi prilagojeni učnim programom, oz. tistemu, kar šole potrebujejo.

Anton Grubenske.

»Upamo, da bo maja meseca« hobi program »že na trgu, za šolsko leto 1983—1984 pa bo možno naše Iskrino učilo uporabljati že redno v šolah. Kot rečeno, ploščo bomo delali doma, tudi elemente bomo zbrali tu in tako ponudili na trg kompletne teh učil v primerni embalaži. Pripravili bomo program za osnovne šole pa za srednje, vsaj za nekatere predmete, za vse pa najbrž ne bo možno do začetka šolskega leta«, pravi ing. Grubenske.

Kompleti bodo pripravljene tako, da bo najenostavnejši posebej, bo pa ga možno nadaljevati z naslednjim in z dopolnjevanjem kompletirani tudi za izdelavo zahtevnejših elektronskih izdelkov. Število in zahtevnost kompletov pa bo sledila povpraševanju na trgu in seveda učnim programom. KF

»Montaža« šolskega programa.

Iskra — ideja — inovacija

(Nadaljevanje s 5. strani)

iskra
ideja
inovacija

mesec inovacij
maj 83

Izpolnimo obrazec predloga! Najprej prikažimo dejansko stanje in v danem primeru zapažene pomanjkljivosti, nato pa opišimo možne izboljšave in s tem povezane prednosti.

Podajmo kratek predlog izboljšave. Zadošča kratek opis, vendar samo rešitev je le potrebno podati kolikor mogoče natančno. Mala skica rešitve večkrat lahko nadomesti mnogo besed. Pri izdelkih, ali delih podajmo tudi kodne številke.

Posredujmo predlog izboljšave! Izpolnjen obrazec prijave posredujmo referentu za inovacije. V primeru dvomov

o predlogu izboljšave se pogovorimo z referentom za inovacije, ali drugimi strokovnimi delavci ter predloge dopolnimo. Obrazce za prijavo predlogov dobimo pri predsedniku komisije za inovacije, ali referentu za splošne zadeve v TOZD, oz. DSSS.

Imejmo potrpljenje. Preučevanje predloga zahteva pogosto veliko časa. O stanju in fazi preučevanja lahko referent za inovacije posreduje na vašo željo informacijo, v kakšni fazi obdelave je vaš predlog.

Povečajmo možnosti uspeha. Več predlogov povečuje možnosti uspeha. Ne popuščajmo zaradi nekaterih neuspešnih predlogov. Vsak predlog resnično ni izvedljiv, lahko pa je že naslednji zelo koristen.

Za predloge bomo nagradjeni! Avtorji predlogov, prijavljenih v maju 1983, bodo nagradjeni v zneskih 1000, 700 in 500 din. Uporabni predlogi bodo nadalje obravnavani v skladu s samoupravnimi splošnimi akti, po katerih priznavamo avtorjem posebna denarna nadomestila in dodatni dopust.

Poglejmo na kratko še v lanski mesec inovacij. Takrat je v Avtoelektriki prijavilo 58 delavcev točno sto dosežkov. Od tega je bilo uporabnih za nadaljnjo obravnavo 69 dosežkov, to pa pomeni, da je predlaganih na 100 zaposlenih nekaj več kot tri inovacije. Kako bo letos pa bomo poročali po zaključku meseca inovacij.

Marko Rakušček

